

СКОРОТЕЦА.

(Courier.)

Число 25.

Неделя 26 Марта 1843

Год. II.

ПОСВЕТА СТИХОТВОРЦА.

Опеть садъ и тамо приспѣ, гдѣ често пребыва',
 Одкудъ мила Правда прло далеко почива,
 Мрачне сѣнке оне землѣ даю на све страпе
 Издалека веѣъ све страшне, но близу ужасне
 Изгледе оне
 Даваю грозне
 Очима.

И будућность одгудъ бѣдна, и погибель тварій
 Забућну мою мысаль наскоро предвари;
 Вѣчный Боже! коме с' душа свагда крѣпко
 моли

Ты просвѣти нѣжно сердце и мени поклони
 Милости сійне
 Дарове явне
 Робу твою.

Ове рѣчи кадъ изреко', погледимъ на небо,
 И застѣну блескомъ зрака, око мое слабо;
 Видимъ орла летит' горе, и сердце запламти,
 Ахъ да теби среѣйна птицо могу слѣдовати!
 Было бы силно
 Срдне награѣно
 Щастіемъ.

У безречной душе нѣжне и сердца чистоти
 Летю бы къ велелѣпной Евира дивоти;
 И тамо тад' златнымъ сунца зрач'ма умотану
 Гледао бы я предивну высину небесну
 Ахъ блаженъ свакиѣ
 Быо бы такій
 Тренутакъ.

Каква ктومه слѣдства есу? кадъ іоште
 разсуди
 Любко тад' се мврѣ и покой у сердцу пробуди;

Свако благо ерѣ што време суетно подае,
 Сваку сладость и богатство што среѣвне негуе

Презыре вѣчногъ
 Живота среѣнногъ
 Блаженство.

Єдна мысль любка сладкогъ небесногъ
 живота

Кою раѣа ума нашегъ невина простота,
 И теженѣ къ вѣчногъ блага презирдной цѣли
 Любко мою душу храни, и увекъ весели
 А Божія благодсть
 Подае милость
 Обилно.

И Божеству самомъ слично бѣва наше
 ставѣ

Измеѣ' силны тад' постае силнѣе пманѣ;
 Богато се ерѣ развилъ добротомъ намъ среѣна,
 И у сузамъ блаженъ часъ е кадъ совѣсть

не вреѣа
 Заншто ту туга
 Никогда друга
 Не бѣва.

Георгій Стратиміровиѣъ
 Ц. К. Лайтнанѣъ.

СЕРБСКІЙ ЛЮБОСЛОВЪ +

одъ

Стаматовиѣа.

(конецъ)

Я іоште и то мыслимъ, да мы еъ
 ызыкомъ нашимъ ни єво тако далеко
 дошли, као што ємо назѣввали. Пшти

+ *Српологиѣ? Словологиѣ.*

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

смо мы съ **языкомъ** нашимъ то **вѣтъ** учинили, што бы онъ **досадъ** могао быти и што бы **требало** да буде; **врѣ** тежко и то **садъ** вѣровати могу, да га само онако **доброгъ** имамо данасъ, као што смо га **вѣтъ** кадгодъ имали. **Шта?** Еда ли **ѣ** вѣтъ све оно, што **ѣ** за пѣсмарскій простоговорный и мудролюбный изразъ тако точно **опредѣлено**, да бы наша писменица **свакогъ** пѣвца и простописца **свагда** послужити могла? **Ели** у истой писменици **све** вѣтъ тако **развѣсно**, убрано и **углаѣно**, да пѣсмослову или Мудрацу у **писаню** нѣномъ никакова **пукотина**, **никаковый** чворъ, никакова **ривача** подъ **руку** доѣи не мора, **коя** бы ѣи у **послованю** **задержавала**. **Ели** се нашъ **языкъ** тако **далеко** дотерао, да бы се **нѣмъ** у **свакомъ** роду **писаня** **све** тако **казати** могло, као што бы се **казати** хтѣло и **морало**; и то бы **л'** се тако **казати** могло, да **ништа** ни **споля**, ни **изнутра** **исказано** **остане**? **Накратко** **ели** **языкъ** нашъ, као **оруѣ** (**инструментъ**) **књижевно** **лѣпъ**, **згоданъ** и **савершенъ**?

Ако **хоѣмемо**, да на ова **пытаня** **одговоримо**, то **отворимо** **наиболѣ** наше **преводителѣ**, **кои** **често** съ **туѣи** **языка** на **свой** не **уму** да **преводе**; **отворимо** наше **Дневнике** и **Новине**, **надъ** **коима** бы се **збогъ** **языка** **нѣювогъ** **често** **заплакати** **морали**; **отворимо** наше **писменице**, **коѣ** по **души** да **кажемо**, **никакове** **писменице** ни **су**. **Не** бы **вѣровао** **човекъ**, **како** **намъ** **ѣ** и у **наипотребнѣмъ** **случаевима** и **мыслима** **сиромашанъ** **языкъ**, **накъ** **юштъ** **особито** **онда**, **кадъ** га **изнутра** као **оруѣ** **наука** **смаграмо**? **Арапскій** **ѣданъ** **мудрацъ** **само** **са** **Словарима** **свогъ** **языка** **60** **камилла** **натоварити** **ѣ** **могао**; а да се **сви** **наши** **Словари** **попесу**, **ѣдва** **бы** и **ѣдно** **магаре** **шта** **носити** **имало**.

Ако **накъ** **рѣчи** **наше** **ни** **су** **само** **знаци**, **него** **юштъ** и **застирачи**, **съ** **коима** **мы** **мысли** **наше** **покрывамо** и **чува-**

мо, то **смаграмъ** **я** **цѣлый** **языкъ** **нашъ**, као **великій** **просторъ** **пренспунѣнъ** **видимымъ** **мыслима**; као **неизмѣрный** **предѣлъ** съ **неизбройнымъ** **понятїяма**. **Сва** **столѣна** и **сви** **редови** **човечїи** **вѣкова** у **ово** **велико** **чувалиште** **полагали** **су** **сва** **мыслий** **свои** **блага**, **ма** **су** **она** **како** **добра**, или **зла** **бывала**: **нова** **столѣна** и **нови** **родови** **премѣнѣвали** **су** и **умножавали** **иста** **блага**; **свака** **мыслеѣна** **глава** **свои** **миразъ** **ту** **ѣ** **прилагала**; **свакїй** **изналазацъ** **главно** и **взгру** **свои** **мыслий** **тамѣ** **ѣ** **улагао**; **сиромашнїи** **су** **отудъ** **узаймљивали** и **помагали** **се**; **лажљиви** **новчари** **рѣаве** **су** **новце** у **исто** **хранилиште** **зато** **давали**, или **да** **позаймљно** **поврате**, или **да** **споменикъ** **себи** **подигну**: **вitezоподобни** **разбойници** **знали** **су** **само** **име** **велико** съ **отиманѣмъ** **туѣгъ** **добра** **заслужити**. **И** **тако** **ѣ** **послѣ** **толики** **велики** **премѣна** **языкъ** **нашъ** **постао** **таковымъ** **сакровиштемъ**, **ков** **ѣ** и **богато** и **сиромашно**, **ков** и **добра** и **зла** у **себи** **има**, **ков** **ѣ** и **добило** и **изгубило**, **ков** и **туѣ** **помоѣи** **треба**, и **другогъ** **помоѣи** **може**, **но** **ков** **покрай** **свега** **тога** и **као** **необычна** **ѣдна** **достопаментность** **свагда** **остати** **мора**.

Свака **ѣ** **книга** **лея** **цвѣтемъ** и **зелѣмъ** **засаѣна**; **свакїй** **ѣ** **языкъ** **пространый** **вертъ** **испунѣнъ** **свакоякимъ** **былѣмъ** и **дрвлѣмъ** **отровнымъ** и **лѣковитымъ**, **высокимъ** и **низкимъ**, **сочанымъ** и **сувымъ** **изъ** **свїю** **части** **свѣга** и **са** **свима** **бояма** и **мирисима**; **ѣдно**, **да** **накратко** **кажемъ**, **свакогъ** **дивлѣня** **достойно** **позориште!** — **Тко** **бы** **овдѣ** **чертежъ** **само** **верта** **овогъ** у **метрвымъ** **верстама** **прегледати** **могао**, **кадъ** **му** у **исто** **време** **живо** **сакровиште** **нѣгово** **тако** **много** **науке** у **себи** **садержава**? **И** **тко** **бы** **само** **кодъ** **сувогъ** **изгледа** **язычногъ** **остати** **могао**, **кадъ** **ѣ** **цѣло** **вештество**, **ков** **се** у **языку** **налази**, **цѣлокупна** **взра?**

Ал' **правый** **языкоиспытатель** **тежко** **се** **наѣи** **може**; **онъ** **бы** **морао** **быти** **чо**

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

векъ съ три главе, мудролюбаць сирѣчь, дѣлописаць и любословъ, кои въ многе туѣ народе прошао, и ѣзыке нѣюве зато добро проучю, да о свомъ роѣномъ што паметнѣ реѣи може, и кои као правый родолюбаць да свогъ народа човекомъ остане свако съ туѣи ѣзыка добро на свой роѣный премѣстити и пренети стара се.

Ако въ свакогъ, дакле и нашегъ народа ѣзыкъ пуно мыслѣи полъ, то колико се у нѣму различны граница и манѣи нѣива налази, коѣ своѣ особите господаре имаю. Пакъ ако и ѣсу оне одвеѣтъ различне, то се опетъ у двѣ главне части дѣле, коѣ су тако испрекрштане, да бы я, кадъ бы иѣ измеѣу себе оддѣльивао, у скоро немогуѣну стваръ уплео се; оне се зову: предѣлъ наука и обштегъ живота. Садъ тко хоѣе, нека назначи ону границу, коя ѣе овдѣ сваку главну науку, ондѣ свакоѣи достопаментный догаѣай; овдѣ свакогъ особитогъ мышлѣйна образаць, ондѣ свакогъ живованя начинѣ, овдѣ свако училиште, ондѣ свако дружество назначити тако, да свакоѣи у свомъ ѣзыку своя землѣишта, своѣ нѣиве и цвѣтнике има. Па кадъ бы тай истый мужъ юшѣтъ и державну науку разумѣвао, то бы онда требало, да се и о томъ добро промысли, каковый утокъ цѣло ято одъ нарѣчья на ѣзыкъ има; какова бы се корысть отудъ цѣломъ народу учинити могла; како бы се измеѣу свою сунарѣчьника и сажителя едно сродно сусѣдство подиѣи и обдержати, и како бы се найпоелѣ исто сродство найзгоднѣ преко свеобшты закона тако управляти могло, да ни сила державногъ тѣла, ни свобода поедини членова никаковогъ уштерба не ма. Ти поедини членови ѣсу знаменити списатели, кои ако не више, то заиста едно дрво, коѣ су сами засадили и одранили, као своѣ роѣено имаю, подъ коимъ дакле на миру и безъ бѣде

живити желе. И заиста на ова нарочно лица и мирне граѣане, кои заслуге своѣ до небеса не дижу, требало бы да найвише иманя кнѣижевногъ припадне, будуѣи да владаюѣи нѣѣки назови- Архонти Списательски съ цѣломъ четомъ своѣомъ найвише о трошку други живе, ништа што бы честито было, свога не маю; зато дакле или одвеѣтъ мало, или управо нимало честите своѣ раднѣ свѣту показати не могу. —

И ништо признати не могу, да ѣзыкъ као сакровиште мыслѣи само едному народу, само одному кнѣижеству, само одному училишту или одному списателю припадати може; и зато се сасвимъ тога держимъ, да бы мы у испытываню и у разборитомъ изображаваню ѣзыка нашегъ онда найболѣ поступали, кадъ бы смо свакомъ народу, свакомъ нарѣчью, свакомъ предѣлу, свакомъ училишту, свакомъ списателю што въ нѣгово дали; свакогъ поособъ заслуге назначили и изброяли, свакоѣ нарочно плодове тако измеѣу себе издѣлили, да се на свачѣмъ роѣномъ землѣишту роѣени само усѣви и разсади, роѣено воѣе и чокоѣе, роѣена пшеница съ куколѣмъ, роѣене руже са штиромъ и роѣене лице съ безплоднымъ вербама добро видити и разпознати могу. Онда бы се текъ поедини списатели карактеризирати могли, како се сирѣчь нѣювѣ умъ и трудъ у повѣстѣици наука владао; онда бы се текъ сви списатели различны народа едни спрямъ други ставити могли, да се меѣу собомъ сравне; да се нѣюве заслуге измѣре, и да се изъ свою нѣи праве лѣпоте цвѣтови поизвлаче; онда бы се текъ едного кнѣижества полъ изъ другоѣ познати, и свакомъ своѣ право дати могло; онда бы се многе парнице свершили, коѣ се садъ у кнѣижеству нашемъ чине; онда бы се сваѣе рѣшили, коѣ се садъ меѣу списателяма налазе; онда бы су се оне не-

уредбе уклониле, ков су се између различних поданика подигле и ков су изъ отимана сусѣдни рѣчи, и изъ ноћни по оближњимъ странама плячкања постале. Изчезле бы онда многе сугне, честолюбиве распре, праздни у рѣчима ратови, љичне сметњѣ и умыслима промѣне. Свака праве мудрости страна у својој свѣтлости показала бы се и збогъ свогъ ѣзыка добила бы на књижевној мапци рођену бою и своѣ границе. Рођени њини градови и жители, рођени устави и производи были бы имъ назначени; рођена њина огњишта была бы имъ описана. Повѣстница свѣо наука, добила бы више јасности, разговетности и плодородности. Све што ѣ неблагородно и несмыслено, чега бы се ѣданъ народъ, ѣданъ кругъ наука, ѣданъ списатель стыдити морао, протерало бы се. Она праздномысленость, коя се у све науке мучки подкрала, онај лажљивый вкусъ, когъ су много пути столѣћа утврђивала, она сугта, одъ ков ни само светлицште учености рѣдко на миру остало ни ѣ, была бы открывена, свучена, своѣ важности лишена и протерана. Ништа се у ѣзичной благајници ѣдногъ народа, ѣдне науке, ѣдне мыслеѣ главе не бы терпѣти могло, окромъ онога само, што бы свете истине и праве просвѣте наше достойно было. —

СТО РОЂЕНЕ БРАЋЕ.

Србска народна преповедка.

(продуженіе)

Неделько сутра зоромъ кући својој крене се, да и друге сынове са собомъ доведе. Кодъ куће се сви за женидбу спреме, само Јанко кодъ куће остати могаде, да съ Драгиньомъ сватове и прѣтеля старогъ, дочекаю. — Домаћица Неда, смотривши съ прозора сватове своѣ изиђе предъ њи, весело дочека ѿ, и допрати у дворану. Девойке све бяху у светло обучене, и за светковину преправне. Кадъ се младенци разделе, домаћица узе два златна штапа свеза ѿ првеномъ паятлыкомъ,

и окрене се младенцима говорѣћи: „Као годъ што су ова два штапа заѣдно свезана, тако треба да су срца ваша любовлю сѣдинѣна“. Затимъ баца оба два штапа у ватру. „Садъ одите, да сви при весело данашній данъ прославимо“. У ѣдној великоленној сали све ѣ за славу спрѣмљено было. Докъ се они частеше, овамо лаке играцице и умляте свирке свѣчаность удвойваше. Младежъ весела тамо, амо цвѣѣ ѣ разбацивала; а прѣятни гласови любке су песме изводили. По ручку оду сви у банту пуну цвѣѣа и плодны дрва, да ни ѣ у раю лепше быти могло. Свуда се песма, свуда свирка чула. Младенци се у коло уватише, и лажимъ погама, као на крыли, играги стадоше. У овакомъ весело два читава боговетна дана проведоше, па текъ се третій данъ растадоше, и сватови се кући повратише. У саму зору узеше они путь предъ себе; кодъ ал' на ѣданпутъ густа ѿ магла тако покри, да ѣданъ другогъ разпознати ни су могли. Но мало по мало магле не стаяше, и они свудъ у наоколо буду грднымъ зидинама обко ѿгни. Само ѣдну ѣдиниту гвоздену капию предъ собомъ гледаше, надъ коіомъ страшный орао стаяше. Онъ ѣ у усти свои кравве одъ златногъ ланца држао, съ кониѣ ѣ велика греда, преко ѿвездены врата, свезана была. Кадъ ово Неделько угледа, заповеди своимъ сыновима, да крену греду съ врата и ланаць разкину. Они сви радо полетише, ал' се у то исто доба громовный гласъ орловъ зачу, кои живу ватру изъ уста сипаше, и са разширеннымъ крылма надъ њима Недельку говорити стаде: „Стани! кудъ си нагао! Никаква сила земальска ни ѣ тебе и твоѣ сынове у станю одаѣде избавити. Путь ѣ овај на веки затворенъ. А животъ твой и твои сынова у моіој садъ власти стои. Удно те само одаѣде избавити може, и то ако ми се обеашъ, о-

но предати, што ти е одъ твоѣхъ блага кодъ куће наймилиѣ остало. Избери садъ ил' животъ, ил' смръть! — „Одъ могъ блага наймилиѣ“? Запыта самъ себе Неделько, и поче о свомъ кућевномъ добу, новцѣма и другомъ покућству размышлявати, и кадъ види, да сва среѣа нѣгова не лежи у благу, онда одговори орлу: „Некъ буде по твојој желњи, банѣ, ако ћешъ ми и све благо одъ куће одне-ти, само одавде насъ садъ ослободи“. — Грмљавина се на то страовита появи. Но на кратко затѣмъ ова поява престаде; они се опетъ у пространой поляни на-ђоше, и путь свой весели далѣ преду-зеше. Едногъ прѣятногъ вечера, кадъ е већъ сунце седало, и тѣя ноћъ своимъ крыл'ма землю покривати почела, дођо-ше путници песме сватовске витко из-вѣяюћи.

Али се веселѣ у еданѣ ма у найвећу обрати тугу и жалость. Драгиня е предъ нѣи запеваюћи изишла. „Ахъ плачите самномъ децо моя! и сузе роните. Янко намъ е на веки одведенъ“. Садъ текъ Не-дельку на умъ паде, да се при деоби младенаца на Янка ни сетіо ни е, и да нѣгова намргођена прѣя, ни е о нѣму ни спомена чинила, као, да е тела едну кѣерь задржати. Садъ му тужномъ и то на паметь дође. да е орао, кадъ е най-милиѣ благо споминяо, на Янка мы-слию. Срнце му се у груд'ма при овѣмъ мыслима цепало, да ни е одъ туге знао, шта да чини. — Драгиня имъ препове-ди, како две страовите людине дођоше, кои Янка, безъ да се свогъ оружѣя ла-тити могао, у едномъ часу сцепаше, и са собомъ одведоше. —

Янко е было управо ономъ истомъ орлу одведенъ, кои нико другій ни е было, него чародѣй, сынъ Нединъ, чѣ су сестре за Янкову браћу удате быле. Онъ Янка у онай истый замакъ одведе, где се мало пре славило. Неда е са-

свимъ другчѣ, и као права вештица из-гледала; место косе само су іој се зміѣ око главе виле, и своимъ ѣзыцима образъ іој лизале. Она е седела у едномъ бу-цаку, штапомъ по колу вилиномъ чара-юћи. Како Янко унутра уђе, тако га пресече погледомъ, да овај у мысли: „Буди Богъ са многъ и анѣли Божиѣ“ у црну землю очи укочи, нити е више аветъ ову погледати могао. „Ево нашегъ новогъ роба, когъ си желела“, рече нѣнъ сынъ. „Шта садъ съ нѣмѣ да чинимъ“? „Мы леба немамо, гледай да намъ онъ до сутра преправи“ рече аветъ. — Янко буде на едну пустошину одведенъ, где е самъ камень быо. „Овде ћешъ“ рече мучародѣй, „едно парче землѣ узорати, посеяти, пожнѣти и нама одъ тогъ жита леба донети; ако то не учинишъ, главу ћешъ изгубити“. Съ овѣмъ речма онъ сиротогъ Янка на овомъ месту остави. Онъ, као окаменѣнъ, у самоѣи остаде и погледъ свой на дальну баѣи околину. Овако бы га и ноћъ затекла, безъ да бы онъ предстовѣй радъ нѣговъ започео: али садъ онъ предъ собомъ едну лепоту девојку угледа. „Шта овде тако сму-ћенъ чекашъ“? запыта га она умиля-тымъ гласомъ. Онъ іој све по реду пре-поведи, шта му чинити валя, ако жели да главу не изгуби. „Не брини се“, ре-че му девојка, „Я ћу све то место тебе учинити“. Она га у едну колебу одведе донесе му зрела воћа и воде, да се о-порави: „Овде можешъ мирно санъ бо-равити, а сутра ћемо се опетъ видити. — Янко іој лепо захвали, подкрепи се мало воћемъ и водомъ и преда се дубо-комъ сну. — Кадъ е већъ сунце високо одскочило, ал' онъ се одъ сна трже, и предъ собомъ ону исту лепоту угледа. Она му два леба у руке предаде съ реч-ма: „Ово ћешъ однеити кудъ треба. Буди здравъ и мене се опомени“. Съ овѣмъ се она удали на еданпуть, да іој Янко

на захвалити ни е могао. Онѣ управо у замакъ отиде. „Камо лебови“? повиче на нѣга чародѣй. „Ево ѿ“ рече Янко предавши му у руке. Овај лебове матери преда, и запыта е: „Шта садъ нашъ робъ треба да чини“? „Немамо вина“ рече она „гледай, да намъ до сутра донесе“. Янко буде на едну камениту стену одведенъ. „Овде ћешъ“ рече му чародѣй „землѣ колико треба нанети, окопати, винову лозу посадити, и одъ нѣ вина у два велика суда мени донети: ако то не учинишъ; главу ћешъ изгубити“. Янко око себе погледи и види да е самъ каменъ око нѣга. Но опетъ надеждомъ одушевљенъ, да ће му пређашња нѣгова избавитељница помоћи, седне спокойно ню очекивајући. — Мало затымъ ал' е то му нѣ. „Шта ти е данасъ заповеђено, да радишъ“? запытага. Янко ѿ ѿ по реду изкаже, шта му чинити валя. „Сутра ћемо се зоромъ видети“ рече му и отиде. — Јоштъ зора ни забелила ни е, ал' лепота дође, и два суда пуна вина донесе, съ речма: „Ако данасъ какву заповестъ добывшъ, то не чекај на мене, већъ управо у ову колебу дођи“.

(коначъ слѣдуе).

КРИТИКА У ПИСМУ.

У числу 5. Скоротече 843 стављен је један важан прилог под именом критика у језику, кои је заиста достојан, да га сваки књигописац наш сазна, и споразуме; и кои је дао повод овој критики у писму стога, што у истом прилогу одоздо са две звездице означено стои, да „приложник незна, да ли је бо досад напомињао, да о нашем језику нема узрока писати имена прил. на крају са ѿ и са ѿ“. Кад дакле исти приложник, кога добро познајемо (и коме је до тога стало, да све сазна, што се за је-

зик наш и писмо говори и пише), незна, да је о томе у Београду 1840 изишла књига по имену „Постанак славенски Слова“; — то ваљада и други о томе још мање шта знаду: зато, да би сваки, кога се ствар тиче, (или штово веле, кои је у тој ствари интересиран) сазнао, ођу из речене књиге за сад само о споменутом предмету извести и обелоданити овако:

„Гласови јеровски, о којима би се имало силу којешта казати, јесу такови, кои очевидно показују корачање у изражавању и усавршенствовању језика како Славенскога, тако и други народа; и по њима управо судећи може се у писменој језику три корака или гредџа сматрати: први се може у говору, а по томе и у писму до Кирила и Методија претпоставити; за овим следује други до Остромира и Глозиана; за њима иде трећи до нашега времена. Сад о овоме да развидимо у примерима: од „ѿи, кѿа, кѿе“ постало је Сърбљима (кои су полугласно ѿ на пуногласно о изменули): кои, коа, кое. Други пак корак у изражавању речнога изговора променуо је то на „кѿи, каа, кое; од кога после благогласно јотирање произиђе: кѿи, каа, које; Сърбли пакъ задърже своје пуногласно О (место ѿ) свуда и у јотирању; који, која, које. При овоме се кораку остало у Сърпској; но славенски изговор назначене речи писари побъркавши учине трећи корак: кой, каа, кое. Ни Сърбли, којима је у природи језика до тога стало, да полугласнике у речма, гди је потребно, учине пуногласницима, нису свуда остали при горе назначеном формирању речи; већ глас „ѿ“ у: добрѿи, добрѿа, добрѿо, сасвим у говору изметну и промзведу, „добр'и, добр'а, добр'о“; а Остромир опет „добрѿи, добраа, доброје (све са јотира-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

нем), које писари (у трећему кораку) искваре пишући: добрый, добрая, доброе. Овако (н. п. у добр'и, добр'а добр'о) избадивши Сърбљи њ у говору, дочекају га Руси оберучке и опуноможе са о: доброн (место добр'и); тако: дикон, отставной Генерал Мајор, молодой, человек. Молодон постало је од „Мъль дънъ м'лади; у којој речи Русима глас њ постао свуда о; а Сърбљима на два места изчеснуо, а на трећем са а облагласио се.

Ми дакле, кои пишемо н. п. добрый, благий са њй, ий, непишемо, ни сърпски, као што природно језик зактева, ни славенски, као што нам стари рукописи сведоче, а ни руски, кои то као што се зна друкчије говоре; већ управо кварежно писарски трећег корака: које нас од природности сърпскога језика удаљује.

(коначъ слѣдуе)

ДОПИСИ.

Изъ Срема. Радостъ она, коју самъ чувствовао, кадъ самъ објавленіе П. Б. Скоротече у руке приміо, садъ се текъ у пуној мѣри показуе. Надежда она, кои ми е жельно драгоцѣный Листъ очекивајућемъ груди греяла, садъ се у дѣйство приводи. Брѣ све оно, што се у правомъ смыслу зове полезно и увеселително, у нашемъ Скоротечин налази се: литература, трговина и — што се ни у еднимъ сърпскимъ Новинама не налази — начинъ правописања како у смотренію ортографіе, тако и граматике. Поредъ овы красны предмѣта читамо, како се наше народне школе, како се сърпски сынови у оно станѣ поставити могу, кое бы њи и нашъ милый народъ срећно, и у комъ бы се една срећа о другу челичила. Но да не бы овомъ подражанія достойномъ намѣренію што на путь стало, то я као правый любитель нашегъ књижества и великий почитатель правде и истине, молимъ Г. Учредника П. Б. Скоротече, да бы онъ ово о примѣчанію Г. Андрића безпристрастно мое мнѣніе у Листъ свой ставіо и нашемъ свѣту сообщіто. — У примѣчанію своемъ праведно се тужи Г. Ан-

дрићъ на Учредника С. Н. Новина, у толико више што онъ и оно штампати дае, кое не само да никакве ползе са своимъ обнародованіемъ роду сърпскомъ не приноси, него шта више раздоръ и неслогу између наши и то славниѣ мужева сее; ал' што е оногъ славногъ и у свачемъ, што е добро-отличногъ и у роду сърпскомъ многозаслуженогъ мужа Дра Петра Јовановића, кои већ толико година званіе Професора као и Директора Сремскогъ ревностно одправля, кои е у нашемъ кругу свагда прерадо виђеный и едва дочеканый гостъ, кои еднимъ словомъ све оно чини: што е правогъ рода, отечества, вѣре и закона сына достойно, што е велимъ, тогъ славногъ мужа већу да реkiemъ оцрніо, (ерѣ онъ е већма у роду нашемъ познатъ, него да бы га неколико врстій кодъ Сърбаля у немилость довести могли) него оцрнити гледао, ту е мало погрѣшио, Я знамъ, да е нашъ иначе родолюбивый пѣваць збогъ искварены му у С. Н. Л. стихова мало и срдитъ быо и оно примѣчаніе у глѣву писао: ал' зато опетъ могао е као наметанъ мужъ умѣреніе писати и о самомъ предмѣту говорити, нимало у личностъ незадириквуаюћи, ерѣ свему томе, што су досадъ о Сърбству и Илїрству распре быле (кое намъ више шкодише, него асише), узрокъ су неспоразумлїнїя *)

М.

Изъ Епархіе Темшварске. Будући да ое речъ о таковомъ предмету повела, кеи е народу нашемъ не садашнѣгъ, но и пређашнѣгъ столѣтїа за дужно старанѣ бити морао, и будући да е таи предметъ „станѣ Свештенства нашегъ, одъ когъ морално благостанѣ народа понайвише зависн: зато мыслимъ, да не ће излишно бити кою о томе

*) Почитаемый нашъ Г. Дописатель праведно се на неправду тужи, кою е намъ милый Певачъ почитанїа достойномъ мужу Дру Петру Јовановићу учинїо, но она се не только њму, колико Г. Учреднику С. Н. Новина пребити може; ерѣ писмо приватно безъ допущенїа корреспондента штампати, а особито таково писмо, кое, као што нашъ Г. Дописатель вели, раздоръ и неслогу међ' нама сее, никонмъ се начиномъ не може одобрити. — Овай нашъ примеръ учи, да у избору прїятеля предосторожни будемо, и да луде по дѣлїма, а не по речма судимо и ценимо.

Н.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

прословити. — Истина, да намъ е по зактеваню садашнѣгъ доба првѣй задатакъ изображенѣ у недра простогъ народа сеятн: али и то као иствну сматрати морамо, да то текъ вештой руци за рукомъ испасти може. У Н. Н. чуе се одъ свуда та нужда; за кое да не бы се у погледу предмета овогъ задржала едностраность, и то треба признати, да, ако се на добро снабдѣвене Парохіе такови успоставляю, као и досадъ, да ће тако исто редко способны Свештенника быти, као и садъ, и да ће народъ дубльїи санъ невѣжества боравити. Ово се отудъ потврдити може, што и данъ данашнїй таковы перохїя има, кое до 2000 фр. и више чиста прихода принети могу; па зито опетъ и у таковы парохїя црквама народъ толкованѣ Евангелїя, Слова Божїя и проповѣди у години дана еданпуть или ни еданпуть не чуе; а занста при таковомъ приходу могао бы се учитель закона о томъ старати и трудити. И како годъ што су такове парохїе редке; тако су и у тымъ парохїяма одвећ редки, кои бы дужности званїя свогъ достойно одговарати могли. — У данашнїмъ Богословскимъ заведенїяма и таковы се налази, кои зракомъ садашнѣгъ просвештенїя озарени нису. Може быти да се ови и зато само држе, да званїе свештенника у слабїмъ парохїяма одправляю. И то бы могло проћи, кадъ не бы у виду способногъ званичника заменули оны места, кои су иста заслужили. — Дакле у садашнѣмъ чину свештенства, као што они веле, кои нити хоѣду другчїе, нити могу нужно е више или манѣ (мы кажемо ни найманѣ) способны, будући да има више парохїя тако жалостно снабдѣвены, да се редко кои на такове одважити желн, као што су не само у Ерделю, Буковини, Хрватскої и Славонїи, него и овде кодъ насъ па и свуда. Сматраюћи на будућность признати се мора и може, да е то не само „духу времена“ него и „разуму“ сасвимъ противно изъ тогъ узрока, што се народъ сматрати мора као и единственъ човекъ, кои не у одной части, него у целости треба да се просвети и изобрази. Дакле и онде, гди текъ неколко и то слаби и по иланина разселны домова има, треба поставити таковогъ свештенника, кои бы самъ имаюћи у себн света кадаръ бмо воверене себи душе на путь правогъ и исти-

ногъ морала Христїанскогъ приводити. Иначе, ако ма коме и слабїе парохїе воверимо, къ цѣли не стигосмо никадъ ни до века. — Свакїй дакле, кои е напредку и срећи свогъ рода радъ, ту желю у грудма спревати мора, да бы се отцевн рода, и сви, кои се та стваръ изближе тиче, едномъ желомъ и вољомъ постарали, 1-о парохїе у таково станѣ поставити, да бы свештенство безъ сваке бригае за куѣвнне потребе, само у дужностима свогъ званїя запимати се могло; 2-о На тако добро снабдѣвене парохїе само оне поставляти, кои су ннн достойни, еднѣмъ словомъ: да бы се сви одъ првогъ до последнѣгъ достойни „Свѣтомъ міра“ назвати могли. Млађе слабїмъ, а старїе болѣмъ парохїяма наградити, а не гди е ко роѣнѣ, или више прїятелиа има, ма и тайну не знао свршивати, а друга сѣдиночъ и способноћу украшена старина у оной, гди е првѣй путь корачїо, да до века сиротуе, па кадкадъ и заплаче се, гледићи може быти гдупогъ бывшегъ ученика свогъ, гди се у найболѣмъ месту гнѣзди и благуе. — То е Роде драгїй та ранна, коя, да насъ и данасъ не мори, было бы при свемъ прочемъ болѣ, нег' што е; и у коло Свештенства многи бы вѣжествомъ и способнощю отлични корачали!

Правко Истиннїхъ
Б.....

ПУТЬ ПО СВЕТУ.

Пре него што се плугъ изнашао, найтруднїе е было землю обдѣлавати. Но су воловскимъ роговима, дрвенимъ мотикама а неки су мачевима землю прекопавали. Говъ е већ имао плугъ и волове. — Египтїани су селїѣ пшенице ражи; а Озирїсъ е плугъ пронашао. — Галли су точкове на плугъ ставили. У позднїя времена изобретени су различни плугови, кои су за користъ и облакшанїѣ марве устроени.

**Цена ране 26. Марта на Пешт. пїяци
Пешт. меровъ, грош. б. вр.**

	найб.	сред.	лош.0
Чисто жито	138	130	120
Наполица	96	90	85
Ражъ	88	85	80
Ечамъ.	72	70	—
Зобъ	55	50	45
Букурузъ	85	83	80

Издаватель Димитрїй Іовановићъ (Bastei Gasse Nr. 349)

У ПЕШТИ СЛОВИМА БАЙМЕЛОВЫМЪ.